

# Informatienota

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Onderwerp</b><br>Voortgang duurzaamheidsprogramma |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Nummer                                               | 2018/210064                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Portefeuillehouder                                   | Sikkema, C.Y.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Programma/beleidsveld                                | 4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Afdeling                                             | ECDW                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Auteur                                               | Verseveld, C. van, Woude, M. van der                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Telefoonnummer                                       | 023-5114262                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Email                                                | cverseveld@haarlem.nl                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Kernboodschap                                        | Met deze nota willen wij u informeren over de voortgang van de versnelling en verbreding van het duurzaamheidsprogramma. In de kadernota van 2017 kende de raad 1,5 miljoen euro budget toe. Bij de kadernota 2018 wordt voorgesteld extra geld beschikbaar te stellen voor verschillende onderdelen van het duurzaamheidsprogramma. Het college wil de commissie actief informeren omdat het een veelomvattend programma is waar de raad extra geld aan geeft. |
| Behandelvoorstel voor commissie                      | Het college stuurt de informatienota ter kennisname naar de commissie Beheer.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Relevante eerdere besluiten                          | Duurzaamheidsprogramma Haarlem 2015-2019 ( <a href="#">2015/245568</a> ) in de raad van 10 september 2015<br>Versnelling van het Duurzaamheidsprogramma (inclusief Routekaart Haarlem Aardgasvrij 2040) ( <a href="#">2016/266008</a> ; <a href="#">2017/93567</a> ) 28 februari 2017                                                                                                                                                                           |
| Besluit College d.d. 3 juli 2018                     | 1. Het college stelt de informatienota aan de commissie vast.<br><br>de secretaris, <span style="float: right;">de burgemeester,</span>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

## Inleiding

In maart 2017 koos de gemeenteraad unaniem voor het versneld uitvoeren van het duurzaamheidsprogramma. In de kadernota van 2017 kende de raad 1,5 miljoen euro budget toe. Bij de kadernota 2018 wordt voorgesteld aanvullende financiële middelen beschikbaar te stellen voor de aanleg van een warmtenet en het stimuleren van woningeigenaren om aan te sluiten op het warmtenet. Ook is er extra geld gevraagd voor de energietransitie door wijkinitiatieven, voor het investeringsplan voor Duurzaam Grond- Weg en Waterbouw en voor meer capaciteit bij circulaire economie.

De ambitie is dat Haarlem in 2030 klimaatneutraal is, in 2040 aardgasvrij en in 2050 circulair en klimaatadaptief ingericht.

### *Aanleiding*

In lijn met de klimaatafspraken van Parijs heeft de Nederlandse overheid de ambitie uitgesproken om in 2050 tot een duurzaam energiesysteem te komen. De aardbevingen in Groningen maken de transitie naar andere manieren om huizen te verwarmen en te koken momenteel extra urgent. De rijksoverheid heeft daarom besloten dat in 2050 alle huishoudens in Nederland aardgasvrij moeten zijn. Gemeente Haarlem wil al in 2040 aardgasvrij zijn.

## **2. Kernboodschap**

Elk half jaar krijgt de raad een voortgang over de actuele stand van zaken van het duurzaamheidsprogramma. We lichten vooral in het oog springende projecten toe. Het college wil hiermee graag de raad op de hoogte houden van de voortgang en de samenhang in het programma benadrukken.

### **Aardgasvrije nieuwbouw**

Op 3 april paste de 1<sup>e</sup> Kamer de gaswet aan via de Wet Voortgang Energie Transitie (VET). Belangrijk onderdeel hierin is dat de gasaansluitplicht vervalt. Dit betekent dat vanaf 1 januari 2019 (was eerst 1 juli 2018) geen vergunningen meer worden afgegeven voor nieuwbouw met een gasaansluiting. Haarlem heeft al eerder beleid hierover gemaakt en in Haarlem wordt nieuwbouw na 1 februari 2018 opgeleverd zonder aardgasaansluiting. Waar mogelijk wordt bij eerder vastgestelde plannen bekeken of aardgasvrije oplevering haalbaar is. Haarlem loopt hiermee samen met de MRA-gemeentes een jaar voor op de landelijke wetgeving.

### **Aardgasvrije bestaande bouw**

Met de verruimde duurzaamheidslening kunnen meer woningen, met een hoger leenbedrag, van het gas af gehaald worden. Haarlem deelt kennis en ervaring in de Greendeal 'Aardgasvrije wijken'. In het Ramplaankwartier werkt de gemeente samen met stichting De Ramplaan en TU Delft aan een meerjarenproject om de wijk zoveel mogelijk aardgasvrij te krijgen. Er is nu een voorlopig wijkwarmteplan met als oplossing een zonnewarmtenet in combinatie met een ondergrondse seizoensopslag. In het Garenkokerskwartier is buurtcoöperatie Duurzaam Garenkokerskwartier actief. Met het Buurtonderhoudsplan kunnen buurtgenoten collectieve maatregelen nemen als de woning daaraan toe is. Toepassen van hybride warmtepomp en/of infraroodpanelen worden in deze wijk onderzocht. De Huizenaanpak – het consortium van vakmensen – heeft dit jaar 150 woningen verduurzaamd.

### **Warmtenet**

Voor de Haarlemse bestaande bouw lijkt een warmtenet met geothermische warmte een goede keuze, blijkt uit het CE Delft onderzoek. De aanleg van een warmtenet is een grootschalige infrastructurele aanpassing waarvoor samenwerking met de corporaties en netbeheerder Alliander cruciaal is. Onlangs ondertekenden deze partijen een samenwerkingsovereenkomst. Er is een stuurgroep opgezet en er zijn twee kansrijke projecten gedefinieerd: Meerwijk en 600 woningen (2 Megawatt project) in Europawijk. Het Rijk stelt een subsidieregeling beschikbaar voor 20 wijken die minimaal 500 woningen van het aardgas afhaken. Haarlem vraagt deze subsidie aan voor het aanleggen van het warmtenet in Meerwijk.

### **Energiebesparing en –opwekking bestaande bouw**

Er is gestart met het project voor energiebesparing bij de buitensportverenigingen. Zo valt er bijvoorbeeld op de buitenverlichting veel te besparen. Ook bij de horecaondernemers in de binnenstad is een project gestart. Er zijn 100 energiescans gemaakt en de ondernemers worden op weg geholpen bij het nemen van maatregelen. Circa 25 ondernemers in de Waarderpolder verenigden zich en deden een subsidieaanvraag voor 32.000 zonnepanelen bij SDE. Haarlem behoort tot de koplopers op het thema collectieve zonnestroomdaken. Hierover ontvangt u de informatienota ‘Status update beschikbare daken voor zonnepanelen’ (2018/182795).

### **Verduurzamen festivals**

De Haarlemse festivals bereiden zich voor op de circulaire economie. Zij maken plannen om afval tegen te gaan en zo veel mogelijk groene energie te gebruiken. Het Veerplas Festival van 9 juni jl. was een zeer goed voorbeeld met herbruikbare bakers, draagbare pocket asbakjes, biologisch afbreekbaar servies en verschillende afvalbakken. De Groene Muggenteams stimuleren festivalbezoekers afval in de afvalbak te doen.

### **Communicatie en educatie**

De campagne ‘Haarlem wordt steeds gasvrij’ is 15 februari gelanceerd, als voorbeeld van de manier waarop de gemeente over duurzaamheidsonderwerpen wil communiceren: echte verhalen uit de stad, in begrijpelijke taal, van mensen die je kent. Haarlemmers kunnen ook de woningen bezoeken, dat geeft vaak het laatste zetje om ook maatregelen te nemen. De gemeente werkt in de communicatie nauw samen met de Huizenaanpak, Kennemer Energie en SpaarGas. Jaarlijkse uitreiking van de Groene Mug Bokaal vond plaats. Winnaar Bakkerij Van Vessem is begin juni uitgeroepen tot meest duurzaam bedrijf van Nederland. Met o.a. de Scholendag Haarlem Plastic Vrij en een project op middelbare school Sancta Maria over circulaire economie zijn veel leerlingen bereikt.

### **Landelijke ontwikkelingen**

Half juli worden de hoofdlijnen van het Nederlandse Klimaatakkoord verwacht. Deze hoofdlijnen worden vervolgens doorgerekend door de Planbureaus. Eind dit jaar wordt een definitief Klimaatakkoord verwacht. In het Klimaatakkoord staat ook dat dat bottom-up initiatieven die de energietransitie versnellen ondersteund moeten worden. Het gaat om bewonerscollectieven die zelf aan de slag willen in hun wijk en het ondersteunen van bewoners bij het maken van belangrijke investeringsbeslissingen voor hun woning. Het Klimaatakkoord noemt dit de participatieprincipes. Haarlem loopt daarin voorop en voldoet aan deze principes.

### **Wat staat er op de planning het komende half jaar?**

- Het plaatsingsproces voor laadpalen wordt verbeterd. Er komt een efficiëntere werkwijze waarbij we niet laadpalen op aanvraag plaatsen maar een plan om de komende jaren tot 300 laadpalen te komen. Dit gebeurt in overleg met wijkraden, politie en partners in de stad.
- Vanaf 1 september kunnen we over de Figebrug fietsen naar de Waarderpolder.
- De Molenaarswoning in de Schoterveenpolder gaat in augustus open als aardgasvrije voorbeeldwoning. De woning ligt vlakbij de Haarlemmer Kweektuin; er komt dan

ook een duidelijke link met het Duurzaamheidsloket (elke vrijdag van 13.00 – 16.00 uur geopend).

- 6 en 7 oktober is het Mugfest. Op 6 oktober is Mugfest in de Haarlemmer Kweektuin met een educatief programma voor jong en oud om duurzaamheid toe te passen in en rondom het huis. We verwachten 1.000-1.500 bezoekers. De maandelijkse Biomarkt valt samen met Mugfest en is in het programma meegenomen. Zondag 7 oktober is de marktdag met duurzame producten en diensten op de Grote Markt. De week erna is er de Dutch Sustainable Fashion Week.
- Het onderzoek wordt afgerond naar het gebruik van restwarmte van Iron Mountain (voorheen EvoSwitch) voor bedrijven in de Waarderpolder.
- Het college wil samen met de raad de stappen formuleren om Haarlem zo optimaal mogelijk voor te bereiden op de effecten van klimaatverandering. Daarvoor stellen we een routekaart op om vanaf 2020 klimaatadaptief te handelen, zodat in 2050 Haarlem klimaatbestendig is ingericht.
- De voorbereidingen om met en door onze eigen collega's het circulaire credo 'geen afval, geen uitval' binnen de organisatie handen en voeten te geven, zijn in volle gang.
- We maken een plan voor het toepassen van ledverlichting in de sportsector.
- Het energieonderzoek 'Haarlem zonder aardgas' van december 2016 wordt geüpdatet door onderzoeksbureau CE Delft. Dit onderzoek is de basis van Haarlem aardgasvrij 2040 en moet periodiek worden bijgesteld. Het onderzoek laat zien welke duurzame energie en welke techniek per wijk het meest voordelig is. Het is de basis voor het warmteplan en de ruimtelijke vertaling van de energietransitie voor onze stad.

### **3. Consequenties**

Bovenstaande acties dragen bij aan de doelstellingen. Belangrijke doelen in de komende jaren staan in de routekaart zoals het warmtenet in Schalkwijk, het verduurzamen van eigen vastgoed, toename van collectieve zonnestroomdaken, aardgasvrije nieuwbouw en bestaande bouw, winkelgebied in binnenstad niet meer toegankelijk voor benzine- en diesellootjes in 2025. Voor een overzicht: zie Routekaart.

### **4. Vervolg**

Terugkoppelmomenten:

- Elke maand ontvangt u in de Raadsaam de thematische nieuwsbrief van de Groene Mug.
- Elk half jaar informeren we met deze informatienota over de voortgang.
- Voortgang van het programma wordt gevolgd via de bestaande Planning & Control-cyclus. De financiële consequenties leggen we jaarlijks met de behandeling van de kadernota aan voor.
- Er komt een online monitor over de gerealiseerde doelen van het duurzaamheidsprogramma. Met een nota leggen we nieuwe KPI's aan de raad voor.
- Voor de voortgang van het duurzaamheidsprogramma komt een monitor bij programma- en gebiedsmanagement.

### **5. Bijlage Routekaart klimaatneutraal 2030/ aardgasvrij 2040**

De routekaart maakt inzichtelijk hoe Haarlem in 2030 klimaatneutraal en in 2040 aardgasvrij wil zijn.